

OKYAY ve DİĞERLERİ / TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru No: 36220/97)

KARAR STRASBOURG 12 Temmuz 2005

Çeviren: Nilgün Tortop¹

Okyay ve Diğerleri/Türkiye davasında,

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), Daire olarak aşağıdaki üyelerin katılımıyla toplandı:

Başkan, J.-P COSTA,
Yargıçlar,
Bay, A.B. BAKA,
Bay, R. TÜRMEEN,
Bay, K. JUNGWIERT,
Bay, M. UGREKHELIDZE,
Bayan, A. MULARONI ve
Bölüm Yazışleri Müdürü,
Bayan, S. DOLLE.

21 Haziran 2005 tarihinde gereği özel olarak görüşüldü,
Yukarıda belirtilen tarihte aşağıdaki karar verildi:

USUL

1. Dava, Türk yurttaşları olan Ahmet Okyay, Derya Durmaz, Rıfat Bozkurt, Noyan Özkan, Uğur Kalelioğlu, Banu Karabulut, Senih Özay, Talat Oğuz, Tamay Arslançeri ve İbrahim Arzuk ("Başvurucular") tarafından 9 Aralık 1996 tarihinde ve İnsan Haklarını ve Temel Özgürlükleri Koruma Sözleşmesinin eski 25. maddesi uyarınca, Avrupa İnsan Hakları Komisyonu ("Komisyon") önünde Türkiye Cumhuriyetine karşı yapılan bir başvurudan (no. 36220/97) kaynaklanmıştır.
2. Türk Hükümeti ("Hükümet"), Mahkeme önündeki yargılama nedeniyle bir Ajan atamamıştır.
3. Başvurucular, idari makamların, Türkiye'nin güneybatısında bulunan Muğla ilinde kurulu Yatağan, Gökova (Kemerköy) ve Yeniköy termik santrallerinin işletmelerinin durdurulmasına ilişkin idare mahkemelerince verilen kararların yerine getirilmesindeki ihmallerinden dolayı Sözleşmenin 6. maddesindeki adil yargılanma haklarının ihlal edildiğinden yakınmışlardır.

¹ Avukat, İzmir Barosu üyesi.

4. Sözleşmeye bağlı 11 nolu Protokolün yürürlüğe girmesiyle başvuru, 1 Kasım 1998 tarihinde Mahkemeye gönderilmiştir (11 nolu Protokolün 5/2 maddesi).
5. Başvuru, Mahkemenin 3. Bölümüne tevzii edilmiştir (Mahkeme İçtüzüğü, m. 52/1). Bu Bölüm içinde davayı inceleyecek olan Daire (Sözleşme, m. 27/1) İçtüzüğün 26/1 maddesi uyarınca oluşturulmuştur.
6. Mahkeme, 17 Ocak 2002 tarihinde kabuledilebilirlik kararını açıklamıştır.
7. Başvurucular ve Hükümet, davanın esasına ilişkin yazılı görüşlerini sunmuşlardır (İçtüzük, Kural 59/1).
8. Mahkeme, 1 Kasım 2004 tarihinde Bölümlerin yapılanmasını değiştirmiştir (İçtüzük, Kural 25/1). Dava, yeni oluşturulan İkinci Bölüme havale edilmiştir (Kural 52/1).

OLGULAR

I. DAVANIN ÖZEL KOŞULLARI

A. Davanın arka planı

9. Dava, üç termik santralin Türkiye'nin güneybatısında bulunan Muğla ilinde yarattığı çevre kirliliği nedeniyle kapatılmasına ilişkin ulusal mahkemelerce verilen kararın ulusal yetkili makamlar tarafından yerine getirilmemesiyle ilgilidir.
10. Hepsi avukat olan başvurucuların yaşadıkları ve çalıştıkları şehir olan İzmir, termik santrallerin bulunduğu yere yaklaşık 250 kilometre uzaklıktadır. Anayasanın 56. ve Çevre Yasasının 3(a) maddesine göre (bknz. aşağıda 46. ve 47. paragraflar) başvurucular, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşamının anayasal hakları olduğunu; çevre kirliliğini önlemenin ve çevreyi korumanın ödevleri olduğunu ileri sürmüşlerdir.
11. Yatağan, Yeniköy ve Gökova (Kemerköy) termik santralleri uzun bir süreden beri Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Türkiye'nin Akdeniz bölgesinde yer alan Muğla ilinde bulunan bir kamu kuruluşu olan, *Türkiye Elektrik Kurumu* ("TEAŞ") tarafından işletilmektedir. Bu tesislerin işletilmesi sürecinde enerji üretmek için kullanılan düşük kaliteli kömür kirliliğe neden olmuş ve bölgenin biyolojik çeşitliliğini zarara uğratmıştır.

B. Termik santrallerinin çalışmalarının durdurulması için idari ve yargı makamları önünde yürütülen süreç

1. İdari makamlara başvuru

12. Başvurucular, 16 Nisan 1993, 28 Nisan 1993 ve 11 Şubat 1994 tarihli dilekçeleriyle, Sağlık Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Çevre Bakanlığı, TEAŞ ve Muğla Valiliğinden, Gökova, Yatağan ve Yeniköy termik santrallerinin kapatılması yönünde işlem yapmaları için talepte bulunmuşlardır. Başvurucular, üç termik santralin zorunlu izinleri almadıklarından ve işletilmelerinin çevre ve kamu sağlığı açısından tehlike oluşturduğundan yakınmışlardır.